

Jarl Hellemann -palkinto José Saramagon teokselle Lissabonin piirityksen kirjuri ja sen kääntäjälle Antero Tiittulalle

Nyt toisen kerran jaettava Kustannusosakeyhtiö Tammen perustama käännöskirjapalkinto kunnioittaa vuonna 1954 perustettua Keltaista kirjastoa ja sen perustajaa Jarl Hellemannia. Vuosittain jaettavan 5000 euron arvoisen palkinnon tarkoituksena on tuoda esiin kirjallisesti korkeatasoisten alkuteosten laadukkaan käännöstyön merkitystä sekä nostaa käännöskirjallisuuden tunnettuutta.

Jarl Hellemann -palkinnon raati on valinnut Vuoden 2015 parhaaksi käännöskirjaksi José Saramagon romaanin Lissabonin piirityksen kirjuri. Teos on julkaistu Tammen Keltaisessa kirjastossa. Viidentuhannen euron arvoinen Jarl Hellemann -palkinto myönnetään teoksen suomentajalle Antero Tiittulalle. Palkinto jaettiin Helsinki Lit -kirjallisuusfestivaalilla perjantaina 13.5. klo 20.45 Savoy-teatterissa.

José Saramagon Lissabonin piirityksen kirjuri on leikkisä ja salakavalalla tavalla lumoava järkäle. Sen pääteema on mittakaavaltaan suuri: historiankirjoituksen fiktiivisyys, häilyvyys ja jopa valheellisuus.

Romaanin ytimessä on Lissabonin valloitus ottomaaneilta takaisin kristittyjen käsiin, yksi niin sanotun reconquistan suurista symboleista. Hämmästyttävällä tavalla romaani on jopa ajankohtaisempi nyt, kulttuuristen identiteettikriisien ja ääri-ilmiöiden Euroopassa, kuin alkuperäisenä julkaisuvuotenaan 1989.

Saramago rekonstruoi historiaa kuin pirullista Rubikin kuutiota, jossa vaihtoehtoisia todellisuuksia on rajattomasti. Päähenkilö, tunnontarkka oikolukija Raimundo Silva, tekee ennenkuulumattoman rikoksen eli muuttaa yhden sanan Lissabonin piirityksestä kertovaan historiateokseen. Teko avaa menneisyyden loputtoman labyrinttimäisyyden ja vie päähenkilön matkalle vaihtoehtoihin todellisuuksiin.

Saramagon romaani liikuttelee häpeilemättömän kepeästi kokonaisia vuosisatoja ja menneisyyden murhenäytelmiä. Se tekee historian toisaalta eläväksi, toisaalta paljastaa sen yhtä häilyväksi sepitelmäksi kuin ne tarinat, jota me yksilöt itse kerromme itsestämme.

José Saramagon Lissabonin piirityksen kirjuri on ajankohtainen, viisas ja runsaudessaankin äärimmäisen fokusoitunut teos, jonka ilmestyminen vihdoin suomeksi on merkkitapaus.

Lissabonin piirityksen kirjuri on myös suomentaja Antero Tiittulan vakuuttava taidonnäyte. Tiittulan hienostunut suomennos välittää nautittavasti Saramagon leikkisän kerronnan ja vähäeleisen huumorin. Romanin eri aikatasot ja kulttuuriviittaukset ovat siirtyneet vaivattoman oloisesti suomen kieleen. Saramagon tunnusmerkit kuten monipolviset virkkeet ja lainausmerkeistä vapaana soljuva dialogi löytyvät myös suomennoksesta. Kokonaisuus on rytminen, elegantti ja mukaansatempaava.

Muut ehdokkaat vuoden 2015 parhaaksi käännöskirjaksi ja Jarl Hellemann -palkinnon voittajaksi olivat:

Günter Grass: Grimmin sanat: rakkaudentunnustus suom. Oili Suominen (Teos)

Mihail Šiškin: Neidonhius, suom. Vappu Orlov (WSOY)

Rein Raud: Rekonstruktio, suom. Hannu Oittinen (Like)

Andrés Neuman: Vuosisadan matkustaja, suom. Tarja Härkönen (Tammi)

Lisätiedot:

Jarl Hellemann -raadin puheenjohtaja, Jaakko Tapaninen, puh. 040 508 0062, email jaakko@greatpoint.fi .
Raadin kaksi muuta jäsentä olivat dosentti Kristiina Taivalkoski-Shilov ja kirjailija Marko Hautala.